

Dkt. Tim Gombis , Wagalatia, Kipindi cha 5, Wagalatia 3

© 2024 Tim Gombis na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Tim Gombis katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Wagalatia. Huu ni kipindi cha 5 kuhusu Wagalatia 3.

Karibu kwenye hotuba ya tano katika Wagalatia. Hotuba hii itapitia Wagalatia 3, ambayo, kulingana na wasomi wengi, ndiyo sehemu iliyochanganyika zaidi ya maandishi ya Paulo mbali na labda Warumi saba. Ukisoma maoni ya Wagalatia na kufanya kazi katika Wagalatia, utapata mara kwa mara kauli zinazofanana na hilo kwamba hii ndiyo sehemu ngumu zaidi, hasa Wagalatia 3, 10 hadi 14, kifungu kinachohusu laana ya sheria. Lakini ni katika sehemu hii ya maandishi ambapo mijadala mingi ya Paulo inajitokeza, na matatizo mengi katika maandishi ya Paulo na theolojia ya Paulo yanajitokeza.

Tukumbuke tunapopitia andiko hili kwamba lengo kuu la Paulo la balagha hapa ni kuwashawishi Wagalatia wasigeuze imani ya Kiyahudi. Anajaribu kimsingi kuwaonya Wakristo wasio Wayahudi huko Galatia wasikubali shinikizo ambalo wamishonari hawa Wayahudi wanaleta kwamba wanahitaji kutahiriwa na kugeukia Uyahudi na kuanza kufuata sheria ya Musa kama vile Wayahudi wangepanya; Wakristo Wayahudi wangepanya. Pia, kumbuka kwamba kauli ambazo Paulo anatoa hapa si theolojia ya Paulo kwa ufupi.

Tena, hii si theolojia ya kimfumo. Hii ni nyenzo ya balagha yenye nguvu nyingi inayolenga kuwashawishi Wagalatia kufanya jambo fulani na kutofanya jambo fulani. Hii si aina ya kile Paulo anachofikiria katika dhahania.

Tutakumbuka hilo tunapopitia mambo kadhaa ambayo Paulo anasema. Hebu tuchukue kwanza Wagalatia 3:1 hadi 5, ambapo Paulo anaanza kifungu hiki kwa kuwahutubia Wagalatia, na anawaambia, enyi Wagalatia wapumbavu mliowaloga ninyi ambao Yesu Kristo alionyeshwa hadharani mbele ya macho yenu kama aliyesulubiwa. Sasa, hilo linamaanisha nini katika ulimwengu Paulo anaposema kwamba Yesu Kristo alionyeshwa hadharani? Naam, hii labda inarejelea mahubiri ya awali ya Paulo huko Galatia, na kwa maoni yangu, kwa kweli anarejelea uwasilishaji binafsi wa Paulo.

Unakumbuka nilichosema katika mihadhara iliyopita ambapo Paulo alitua huko Galatia baada ya kupigwa mawe hadi kufa na, kulingana na rekodi ya Luka hata hivyo, akafufuliwa kimiujiza na kufufuliwa? Ni wazi kabisa alionekana kama mtu asiye na mpangilio kana kwamba hiyo sio msingi. Anasema katika sura ya nne ya Wagalatia kwamba kuonekana kwake, anajua kwamba kuliwajaribu. Kwa hivyo, kuna

uwezekano anarejelea jinsi, katika nafsi yake mwenyewe, alipokuwa akiwatangazia injili, yeye mwenyewe alikuwa mfano wa Yesu Kristo aliyesulubiwa.

Ingawa maiti iliyopigwa na damu ilivyokuwa mbaya kwenye msalaba wa Kirumi, ndivyo Paulo alivyokuwa mbaya na mbaya katika uwasilishaji wake kwao, na ilikuwa katika hali hiyo ndipo alipowaletea injili mara ya kwanza. Katika mstari huu, kumbuka katika sura ya kwanza, mstari wa 16, Paulo anataja kwamba Mungu alimfunua mwanawe ndani ya Paulo. Kwa hivyo, hadithi ya Paulo mwenyewe ilikuwa tayari ufunuo wa Yesu Kristo, kama vile uwasilishaji wake hapo awali huko Galatia ulivyokuwa uwasilishaji wa Yesu Kristo.

Na pia anapata wazo hili katika Wagalatia 2:20 juu kidogo ya andiko hili ambapo anazungumzia kuhusu Yesu Kristo na kuishi maisha yake katika maisha ya Paulo mwenyewe. Kifungu hiki pia kinatukumbusha, na maelezo haya pia yanatukumbusha barua ya Paulo kwa Wakorintho, barua yake ya kwanza kwa Wakorintho ambapo anawaambia katika sura ya pili, Niliamua nisijue neno lolote kwenu ila Yesu Kristo, yeye aliyesulubiwa. Nilikuwa pamoja nanyi katika udhaifu na hofu na kutetemeka sana; na ujumbe wangu na mahubiri yangu hayakuwa kwa maneno ya hekima yenye kushawishi, bali kwa dalili za Roho na nguvu, ili imani yenu isiwe katika hekima ya wanadamu, bali katika nguvu za Mungu.

Kwa hivyo, Paulo haongelei tu kuhusu maudhui ya mahubiri yake pale alipofika Korintho. Anazungumzia kuhusu mfumo wake wa huduma ya utendaji. Hilo ndilo Paulo alilojitoa mbele yake kama anavyosema katika 2 Wakorintho 4, anabeba kifo cha Yesu mwilini mwake, akijua kwamba anapotenda hivyo, anapohudumu hivyo, maisha ya Yesu yanaachiliwa katika maonyesho ya msalaba.

Kwa vyovyote vile, huu ni ujumbe mfupi tu unaokumbusha uwepo wake wa awali pamoja nao. Kisha Paulo anaendelea katika mstari wa 2, tena katika mstari wa 3, na tena katika mstari wa 5 kuwauliza maswali kadhaa ya balagha. Hili ndilo jambo pekee ninalotaka kujua kutoka kwenu.

Je, mlipokea Roho kwa matendo ya sheria au kwa kusikia kwa imani? Analinganisha tena matendo ya sheria na kusikia kwa imani katika mstari wa 5. Kwa hivyo, tuna tofauti hii kati ya matendo ya sheria na kusikia kwa imani, au kifungu hicho kinaweza kutafsiriwa kwa njia mbalimbali kama kusikia kwa uaminifu au kusikia kunakosababisha uaminifu au kusikia kunakosababisha uaminifu labda Kwa hivyo tofauti hii kati ya shinikizo linaloletwa. Kwa wamishonari Wakristo Wayahudi kwa Wakristo hawa wasio Wayahudi huko Galatia ili kufuata utambulisho wa Kiyahudi, na ndivyo Paulo anavyomaanisha kwa matendo ya sheria. Na anawauliza mwanzo huu wote mlioufanya mlipompokea Roho. Niambie, hilo lilitokeaje? Je, lilitokea kwa mwitikio wenu tu kwa kusikia injili ya uaminifu au lilitokea kwa kukubali kwenu utambulisho wa Kiyahudi? Ni wazi, jibu ni kwamba lilitokea kwa sababu ya kusikia kwao kwa uaminifu ujumbe ambao Paulo alitangaza.

Haikutokea kwa kukubali kwao utambulisho wa Kiyahudi. Kisha anauliza tena, katika mstari wa 5, kama anawapa Roho na kutenda miujiza kati yenu. Je, anafanya hivyo kwa kukubali utambulisho wa Kiyahudi au kwa kusikia kunakochochea uaminifu au kusikia kunakoambatana na imani? Kitu kama hicho. Na yeye ni tu ; Paulo anajaribu tu kupata jibu la Wagalatia, ambalo ni la kupongezwa, kwamba wanaposikia injili na neno la Mungu, wanaitikia kwa imani.

Usikilizaji huo wa uaminifu katika mstari wa 2 na 5 ni sambamba moja kwa moja, kama tutakavyoona katika kifungu kinachofuata. Ni sambamba moja kwa moja na mwitikio wa Ibrahimu wa imani au uaminifu kwa tangazo la Mungu. Na hii ndiyo sababu nilisema kwamba hawa wapinga sheria katika Wagalatia hawafanyi na hawaamini au kitu kama hicho.

Sio tofauti ya kutokuwepo kwa matendo ya kibinadamu na ni kivutio cha matendo ya Mungu. Tofauti halisi ni kwamba kuna aina mbili za majibu ya jumla ya kibinadamu yanayohusisha matendo na mitazamo. Yanayohusisha tabia za nje na tabia za ndani.

Tofauti ni aina fulani ya mwitikio unaotolewa hapa chini. Aina fulani ya mwitikio unaokidhi matarajio ya kijamii. Aina fulani ya mwitikio unaotokana na ulimwengu huu wa mawazo au matarajio au udanganyifu wa kibinadamu au mwitikio wa kibinadamu, chochote kile.

Kwa upande mwingine, matendo ya kibinadamu, mtazamo wa kibinadamu, na mienendo ya kibinadamu ndiyo yanayotokana na mpango wa Mungu. Kimsingi, jinsi Paulo anavyojionyesha hapo katika Wagalatia 1, alipopokea ufunuo wa kwenda Arabia, alienda. Alipopokea ufunuo wa kwenda Yerusalemu, alienda.

Anapopokea neno la kufanya hivi, hafanyi hivyo. Kwa hivyo, Paulo haogopi kusesitiza matendo ya mwanadamu. Lakini kuna aina ya matendo ya mwanadamu ambayo ni mfano halisi wa imani au uaminifu.

Na kuna aina ya kitendo cha kibinadamu ambacho hakikubaliwi na Mungu. Kwa hivyo tofauti hapa ni kati ya matendo ya sheria, kutenda kwa njia inayoitikia injili inayokidhi matarajio ya kijamii lakini si kile Mungu anataka, na kuitikia injili kwa njia ambayo ni mfano halisi wa imani au uaminifu. Paulo pia anauliza tena katika mstari wa 3, je, ninyi ni wapumbavu sana, mkianza kwa roho, sasa mnakamilishwa kwa mwili? Kwa hivyo maelezo yake ya mwanzo huu katika mbio za siku ya mwisho ambayo ilianzishwa na roho, je, sasa itakamilika kwa mwili? Tena, akihusisha kupitishwa kwa utambulisho wa Kiyahudi na mwitikio unaotoka chini, unaotoka katika ulimwengu huu.

Haiji kwa ufunuo kutoka kwa ulimwengu wa nje katika uwepo wao. Kwa hivyo, tofauti hii kati ya matarajio ya wanadamu, viwango vya kijamii, n.k., na mwitikio wa

imani au uaminifu. Paulo anaendelea katika mistari ya 6 hadi 9, kuwapongeza wale walio na imani katika mistari ya 6 hadi 9, na kuwahusisha na Ibrahimu.

Hilo litakuwa tofauti na anachofanya katika mistari ya 10 hadi 14 anaposema kwamba wale walio wa matendo ya sheria wako chini ya laana. Andiko hilo lililochanganyikiwa ambalo ni gumu sana na gumu, lakini tutalifikia. Kwa hivyo kuna tofauti hapa, mistari ya 6 hadi 9. Wale walio wa imani hubarikiwa pamoja na Ibrahimu.

Wale walio wa matendo ya sheria wako chini ya laana. Ni muhimu kuelewa jambo hili kwamba makundi haya mawili, yale ya imani na yale ya matendo ya sheria, ni makundi mawili ya watu wanaohusika katika pambano hili huko Galatia. Hili si rejeo la aina mbili za watu, hata katika karne ya kwanza.

Wakristo wote wamebarikiwa kwa sababu wao ni watu wa imani, kwa sababu mbadala ungekuwa kila mtu anayefuata matendo ya sheria. Yaani, Wayahudi wote wamelaaniwa. Paulo hangesema hivyo kumhusu yeye mwenyewe.

Paulo hangesema hivyo kuhusu Petro, Barnaba, uongozi wa Yerusalemu, au Wakristo wote Wayahudi. Kwa hivyo, hii ni marejeleo ya makundi mawili yaliyohusika katika mzozo huko Galatia. Kwa hivyo, natumai katika hatua hii unaanza kuhisi msisitizo ninaoufanya kuhusu jinsi ilivyo kwamba hoja mbalimbali katika Wagalatia zina marejeleo maalum ya mzozo huko Galatia.

Tunapaswa kuhama kwa uangalifu sana kutoka kwa baadhi ya kauli hizi ili kufanya matumizi au upendeleo kwa muktadha zaidi ya Wagalatia. Theolojia ya msingi ya enzi ya sasa ya uovu na uumbaji mpya ambayo Paulo anafanya kazi nayo, nadhani, inaweza kuhamishwa na kuwa na nguvu katika miktadha mbalimbali. Lakini baadhi ya kauli hizi ni za kimkakati, msemu huo unaomaanisha hali hiyo.

Na hivyo, hoja hizi zinatolewa kimkakati sana kwa hali ya Galatia. Kwa hivyo, katika mistari ya 6-9, ambapo Paulo anasema kwamba wale wenye imani hubarikiwa pamoja na Ibrahimu mwaminifu. Hata hivyo, Ibrahimu alimwamini Mungu; hii ni nukuu kutoka Mwanzo, nayo ikahesabiwa kwake kuwa haki.

Kwa kawaida Ibrahimu anaungwa mkono katika maandishi mbalimbali ya Kiyahudi kutoka karibu na enzi ya karne ya kwanza kama mfuatiliaji wa sheria mfano, jambo ambalo linavutia kwa sababu, bila shaka, alikuja kabla ya kutolewa kwa sheria, lakini anaungwa mkono katika mawazo ya Kiyahudi kama mtu aliyemtii Mungu hata kabla ya sheria kutolewa. Na Paulo, vivyo hivyo, anamtaja hapa kama mwaminifu mfano. Ikiwa kuna swali huko Galatia, utata huu kati ya Paulo na wamishonari hawa Wayahudi, swali linawezekana ni kama, ni kundi gani la watu waliobarikiwa katika Ibrahimu? Familia ya Ibrahimu ni nani? Na wamishonari Wayahudi wana jibu moja: wote ambao ni Wayahudi.

Paulo ana jibu tofauti: kila mtu mwenye imani sawa na Ibrahimu, bila kujali kabila lake. Mstari wa 7 unaendelea, kwa hivyo hakikisha kwamba ni wale walio na imani ambao ni watoto wa Ibrahimu, wale walio na imani katika Galatia. Sasa, kauli hiyo imehamishwa kwa urahisi zaidi ya hali hiyo, lakini Paulo analenga kulenga kundi la Galatia ambalo linapinga shinikizo la wamishonari Wayahudi la kuwafanya Wayahudi kuwa Wayahudi.

Hawa ndio kundi la watu waliobarikiwa. Inavutia hapa katika mistari ya 8 na 9, au niseme katika mstari wa 8, jinsi Paulo anavyoonyesha ujumbe ambao Ibrahimu alijibu awali kwa sababu hata ujumbe aliojibu una uhusiano na hali ya Galatia. Maandiko, yakiona kimbele kwamba Mungu atawahesabia haki Mataifa kwa imani, yalimhubiri Ibrahimu injili mapema, yakisema kwamba mataifa yote yatabarikiwa ndani yako.

Yaani, Mataifa yote, mataifa yote yatabarikiwa ndani yenu, si taifa moja tu, Israeli. Kwa hivyo tena, Paulo anatumia aina mbalimbali za mashahidi wa maandiko kila mara kuonyesha kwamba injili ya kipekee, maalum ambayo wamishonari wa Kiyahudi wameleta haiendani na maandiko. Kuna mengi zaidi yanayoendelea, na ni tafsiri isiyojaa na isiyo ya uaminifu ya ujumbe wa maandiko.

Paulo anahitimisha sehemu hii ya hoja yake kwamba wale walio na imani wamebarikiwa katika mstari wa 9, ambapo anasema, kwa hivyo basi, wale walio na imani wamebarikiwa pamoja na Ibrahimu, yule mwaminifu. Kwa hivyo, mwitikio wa injili ambayo Mungu anataka si kuchukua utambulisho wa Kiyahudi; ni kuitikia kwa imani au uaminifu kwa Kristo, ambao unaonyeshwa kupitia matendo ya upendo, huduma, kujitolea, upendo wa kujitolea, tunda la roho, n.k., kama tutakavyoona katika sehemu nyingine ya Wagalatia. Kinyume chake, kuna kundi lingine hapo, na kundi lingine huko Galatia ni kundi ambalo ni la matendo ya sheria, kama Paulo asemavyo katika mstari wa 10, kwa wote walio wa matendo ya sheria.

Tena, hili linaelekezwa hasa kwa kundi lililoko Galatia linalofundisha kwamba ili kushiriki katika wokovu wa Mungu wa Israeli katika Kristo, mtu lazima achukue utambulisho wa Kiyahudi, mtu lazima awe sehemu ya kundi hilo la watu ambao ni wa matendo ya sheria. Hawa si Wayahudi wote, na si Israeli wote, n.k. Muundo hapa wa Wagalatia 3, 10-14 kwa kweli ni hoja mbili.

Mstari wa 10 una aina yake ya sehemu inayolingana katika mstari wa 13, na kisha kati ya hizi ni mstari wa 11 na mstari wa 12. Na hii ni hoja, na kwa kweli ni aina mbili za hoja tofauti. Kila moja ya mistari hii ina madai ambayo Paulo anatoa na kisha nukuu ya Agano la Kale ambayo anaiunga mkono.

Wagalatia 3:10-13 ina tafsiri mbalimbali, jambo linalofanya hili kuwa uwanja wa vita wa kudumu kwa masuala yanayohusiana na theolojia ya Paulo. Kuna tafsiri ya kitamaduni ya mistari ya 10 na 13, na hoja hii ya kwanza katika mistari ya 10 na 13

inahusiana na laana ya sheria. Paulo anabishana nini anapobishana kuhusu laana ya sheria? Kulingana na kile tunachoweza kukiita tafsiri ya kitamaduni, Paulo anatoa laana, laana ya ulimwengu wote, kwa wenye dhambi wote.

Laana kwa mtu yeyote na kila mtu anayetegemea utendaji wake mwenyewe kwa ajili ya kuhesabiwa haki mbele za Mungu. Hii ni kama hoja dhidi ya ushikamanifu wa sheria. Na tafsiri hii imejengwa juu ya msingi usio wazi.

Dhana hii isiyo wazi inahitaji kufanyiwa kazi. Dhana isiyo wazi ambayo haijatajwa hapa katika Wagalatia 3, na kwa kweli haijatajwa popote waziwazi katika barua za Paulo, dhana isiyo wazi ni kwamba sheria inahitaji utii kamili na kwamba hakuna mwanadamu anayeweza kutoa utii kamili kwa sheria ya Mungu. Tafsiri hii ingepatikana miongoni mwa wafasiri wengi wa Kilutheri na Kireno.

Ni aina ya njia ya kawaida ya kusoma kifungu hiki katika mazingira mengi ya Matengenezo. Na hivi ndivyo inavyoendelea. Una madai katika sehemu ya kwanza ya mstari wa 10 ambayo Paulo anayatoa, na madai hayo ni haya: kwa maana wote walio wa matendo ya sheria wako chini ya laana; maana imeandikwa.

Na kisha Paulo ananukuu. Kwa hivyo, una sehemu ya kwanza, mstari wa 10a, tamko, na kisha una mstari wa 10b, nukuu kutoka Kumbukumbu la Torati 27. Amelaaniwa kila mtu asiyeshika yote yaliyoandikwa katika kitabu cha torati ili kuyafanya.

Kwa hivyo, tafsiri hii inaona katika mstari wa 10a laana ya ulimwengu wote kwa kila mtu anayejaribu kuhesabiwa haki kupitia utii wa sheria, aina ya utii wa kisheria. Kisha, dhana ambayo haijatajwa ni hii, ambayo inapatikana katika nafasi nyeupe kati ya mstari wa 10a na mstari wa 10b: utii kamili unaoweza kumhesabia haki mtu hauwezekani kwa wanadamu. Na kisha mstari wa 10b kwa Maandiko unasema, amelaaniwa kila mtu asiyetii mambo yote yaliyoandikwa katika kitabu cha sheria ili kuyafanya.

Kwa hivyo, jinsi theolojia hii inavyofanya kazi ni kwamba kuna uwezekano wa kuhesabiwa haki kwa njia ya sheria, tukichukulia kwamba mwanadamu yeyote anatii sheria ya Mungu kikamilifu. Kwa hivyo, ikiwa mtu yeyote atamtii Mungu kikamilifu, anaweza kuhesabiwa haki. Lakini kwa kuwa hakuna mtu anayeweza kufanya hivyo, sheria ya Mungu inampa kila mtu laana hii ya ulimwengu wote.

Na kwa injili ya Kikristo katika hali hii, hiyo ni sawa kwa sababu mstari wa 13 unakuja, ambao ni sehemu ya pili ya hoja hiyo, kwamba Kristo huwakomboa waumini kutoka katika laana ambayo sheria hutamka juu ya wanadamu wote wenye dhambi. Naam, sichukui mtazamo huo kwa sababu naamini kwamba kuna matatizo fulani nayo. Kwanza kabisa, sheria, sheria ya Musa ikieleweka ipasavyo, kama nilivyosema mihadhara kadhaa iliyopita, sheria ya Musa ikieleweka ipasavyo haikuhitaji utii mkamilifu.

Sheria ya Musa kwa namna fulani inachukulia hali ambapo Mungu tayari anawaokoa watu. Anawanyakua watu kutoka Misri, anawaokoa, anawaleta katika upendo wake, anawaweka katika nchi, na kisha anawafahamisha, hivi ndivyo mnavyoweza kutembea katika upendo wangu. Na bila shaka, sheria ya Musa ina masharti ya urejesho unaoendelea na msamaha na upatanisho kulingana na mfumo wa dhabihu.

Kwa hivyo, hakuna dhana ya utii kamili au matarajio kwamba mtu yeyote atautii kikamilifu. Hiyo si sehemu ya mpango huo hata kidogo. Ni kutoelewa sheria ya Agano la Kale.

Zaidi ya hayo, kwa sababu hiyo, Paulo angehitaji kuthibitisha kwamba sheria ya Musa ilihitaji utii kamili; kwa kuwa hiyo haingekuwa dhana ya wamishonari Wayahudi huko Galatia, angehitaji kuthibitisha kwamba hakuna njia ambayo anaweza kujenga hoja juu ya dhana hiyo ambayo haijatajwa. Kwa hivyo, huu ni mtazamo unaoibua swali, yaani, unaleta upotovu wa kimantiki wa kudhani kama hitimisho kile ambacho kinahitaji kuthibitishwa au kudhani kama uthibitisho kile ambacho kinahitaji kuthibitishwa. Kwa kweli, Martin Luther, katika ufafanuzi wake wa Wagalatia, alitambua kwamba katika hali hiyo, madai ambayo Paulo anatoa katika mstari wa 10a na uthibitisho wa kimaandiko katika mstari wa 10b kwa kweli yanapingana.

Lakini alifikiri kwamba dhana iliyodokezwa ingetosheleza hilo. Nadhani kwamba tafsiri hiyo hupotea tu kulingana na theolojia ya Agano la Kale na kulingana na hali ya balagha. Kwa kawaida, ikiwa unahusika katika mjadala mkali wa balagha, unahitaji kubishana kuelekea hitimisho lako.

Huwezi kutoa madai tu kulingana na hitimisho la kudhania. Hilo halishawishi. Hii ndiyo sababu ninachukua lingine; acha nitajie pendekezo lingine moja.

Hii ndiyo tafsiri ambayo Richard Hayes na NT Wright na wengine wachache huchukua. Katika mstari wa 10b, Paulo ananukuu Kumbukumbu la Torati 27 na 26. Katika tafsiri hii, kuna dhana kwamba Paulo anakusudia kurejelea sura zote za Kumbukumbu la Torati 27 hadi 30.

Kwa hivyo kimsingi, Paulo anaponukuu Kumbukumbu la Torati 27 na 26 katika mstari wa 10b, anachukulia laana za agano. Na anachofanya kimsingi ni kusema, akitoa kauli katika mstari wa 10b, kwamba Israeli ni sehemu ya watu waliolaaniwa kwa agano. Ninapaswa kusema kwamba Israeli kwa sasa ni watu waliolaaniwa kwa agano.

Na mtu yeyote ambaye ni wa matendo ya sheria yuko chini ya laana kwa sababu unajiunga na watu waliolaaniwa kwa agano. Na kwa nini ufanye hivyo? Suluhisho ni kuwa ndani ya Kristo, lakini hii inajengwa juu ya dhana kwamba Israeli kwa sasa inajielewa kama uhamishoni na kwamba Paulo anajenga juu ya theolojia hiyo. Sitaki kuhoji tafsiri hiyo kwa misingi ya uhamishoni lazima.

Hilo bado ni mjadala unaoendelea, kiwango ambacho Paulo na Wayahudi wengine wa enzi yake waliliona taifa hilo kama bado liko uhamishoni. Nitaacha hilo pekee kwa sasa. Hata hivyo, nukuu kutoka Kumbukumbu la Torati 27 na 26 kwa kweli haitoki katika sehemu ya maandishi inayorejelea laana za agano.

Ni kutoka sehemu ya maandishi katika Kumbukumbu la Torati 27 ambapo laana hutolewa kwa aina kadhaa za watu ambao kwa namna fulani wamepita kiwango cha ukombozi. Hawa ndio aina ya watu wanaohitaji kuondolewa katika watu wa agano la Mungu kwa sababu makosa yao na dhambi zao za kiburi ni mbaya sana kiasi kwamba wanahitaji kulaaniwa na Mungu. Watu hawa wanastahili kifo, na ikiwa hawataondolewa katika watu wa agano, watu wa Mungu wenyewe watalaaniwa.

Hii ni sehemu ya maandishi yanayoanzia Kumbukumbu la Torati 27:15 hadi Kumbukumbu la Torati 26. Baadhi ya watu hawa wamelaaniwa. Amelaaniwa mtu afanyaye sanamu au sanamu ya kusubu, chukizo kwa Bwana.

Amelaaniwa mtu anayemdharau baba yake na mama yake. Amelaaniwa mtu anayehamisha alama ya mpaka wa jirani yake. Amelaaniwa mtu anayempotosha kipofu njiani.

Hawa ni watu binafsi wanaohitaji kuondolewa katika watu wa agano. Muhtasari unapatikana katika mstari wa 26 kuhusu watu wanaokataa tu kutii Sheria ya Musa. Watu wale ambao hawatathibitisha maneno ya sheria hii kwa kuyatenda wako chini ya laana na wanahitaji kuondolewa katika watu wa agano.

Paulo ananukuu kauli hiyo ya muhtasari katika Wagalatia 3:10b. Nadhani tafsiri ya uhamishoni ya kifungu hiki inashindwa kwa sababu nukuu ya Paulo inatokana na laana kwa watu binafsi watakaoleta laana ya Mungu kwa watu wa agano ikiwa hawatafukuzwa. Nadhani kifungu hiki, au niseme hoja ya kwanza inayoanzia mstari wa 10 hadi mstari wa 13, au inajumuisha tu mstari wa 10 na mstari wa 13, ni hoja ya dharura inayoanzia mstari hii. Hiyo inaanzia mstari niliyopendekeza hapo awali kuhusu Wagalatia 2.18 katika hotuba iliyopita.

Hiyo ni kusema, Paulo anaonyesha kutolingana kwa msimamo wa wamishonari Wayahudi kwa sababu wao ni Wakristo Wayahudi ambao ni washiriki katika watu wa Mungu wanaojumuisha kitaifa na kikabila na ambao pia wanabishania watu wa Mungu pekee. Hilo ni jambo la kipekee kwa pande zote. Misimamo hiyo miwili ni ya kipekee kwa pande zote.

Hawawezi kushikiliwa pamoja. Kwa upande mmoja, wanabishana, na niseme kwa upande mwingine, wanatoa ungamo la Kikristo, ambalo linawaweka miongoni mwa mataifa. Wako miongoni mwa watu wa Mungu, miongoni mwa watu wa Mungu wa makabila mengi.

Na kwa upande mwingine, wanadai kwamba wale tu walio wa matendo ya sheria ndio watu wa Mungu. Kimsingi, nitaelezea hii tena kwa macho. Kuna hisia ambapo wanadai kwamba lazima uwe ndani ya sheria ya Musa.

Na pia, kwa kukiri kwao, wako hapa nje ambapo Mungu anawajenga watu hawa wapya wa mataifa mengi wa Wayahudi na Mataifa katika Kristo. Kwa hivyo, wanajikuta hapa nje huku pia wakikiri kwamba ikiwa mtu yeyote yuko hapa nje, yuko chini ya laana. Ili kuwa mwaminifu kwa sheria ya Musa, lazima ubaki ndani yake.

Kwa hivyo, wanasema hivi, lakini pia wako hapa nje. Hilo linawafanya kuwa wavunja sheria, na hilo linawafanya kuwa watu ambao kwa kweli wanajialika laana ya sheria. Sasa, nadhani kwamba katika akili ya Paulo mwenyewe, Paulo pia anajua kwamba sheria haina nguvu ya kulaani kwa sababu Kristo ametukomboa kutoka katika laana ya sheria.

Kumbuka nilichosema siku nyingine, kwamba Paulo, kwa sababu amesulubiwa pamoja na Kristo, ni mtu aliyekufa, ambayo kimsingi huondoa nguvu ya sheria ya Musa ili kumlaani. Sasa, nadhani, tena, anaelewa pia kwamba kuna kutoelewa sheria ya Musa ili kufikiria kwamba huwezi kuwa na uhusiano wowote na Mataifa. Lakini hata kama anadhani kutoelewa sheria ya Musa kwa upande wa wamishonari hawa Wakristo Wayahudi, kwa uelewa wao wenyewe, wanabeba laana ya sheria.

Wao ni wahalifu, tatizo ambalo hawahitaji kuwa na wasiwasi nalo kwa sababu, tena, Kristo amewakomboa kutoka katika laana ya sheria. Kwa hivyo, hoja ambayo Paulo anaitoa hapa ni hii. Kila mtu huko Galatia ambaye ni wa matendo ya sheria yuko chini ya laana ya sheria kwa sababu sheria hutangaza laana juu ya kila mtu ambaye haishi ndani ya sheria ya Musa.

Kwa hivyo, mna msimamo usioeleweka, ninyi wamisionari Wakristo Wayahudi, na ninyi Wagalatia mnaokubali mafundisho hayo. Sababu ya mimi kuchukua tafsiri hii ni kwa sababu inaendana na andiko la Kumbukumbu la Torati 27-26, ambapo Musa anatoa laana kwa yeyote asiyethibitisha maneno ya kitabu cha sheria kuyafanya. Inaendana na hilo.

Pia ina mantiki nzuri kutokana na hoja ya Paulo katika Wagalatia 2-18, kama nilivyosema. Na, bila shaka, suluhisho la hili ni, kama nilivyosema katika mstari wa 13, ambapo Kristo tayari amebeba laana ya sheria. Wote walio katika Kristo tayari wamekufa, kwa hivyo hili si tatizo kwa kweli.

Kwa hivyo, tukizingatia nadharia kulingana na kile Paulo anachofanya hapa, sidhani kama ni sawa kufikiria kwamba wanadamu wote wako chini ya laana ya Mungu. Sidhani kama inafaa kusema kwamba wanadamu wote wako chini ya laana ya sheria. Sababu ya kusema hivyo ni kwa sababu Sheria ya Musa imetolewa mahususi kama

aina ya hati ya kitaifa, maandiko, na neno la Mungu, na huunda taifa moja, yaani, Israeli.

Mataifa hawakuwa chini ya Sheria ya Musa, kwa hivyo haifai kuzungumzia laana ya sheria. Hiyo si njia sahihi ya kuwaelewa watu wasio Wakristo siku hizi. Najua wakati mwingine uwasilishaji wa injili wakati mwingine hutolewa kwa upande wa wenye dhambi au wasio Wakristo wanaobeba laana ya sheria na jinsi ya kuepuka hilo katika Kristo.

Hii ni hoja ambayo Paulo anaipanga ambayo ina uhusiano maalum na hali ya Galatia, na naona inavutia kwamba hajawahi kuitumia mahali pengine. Sawa, kwa hivyo hiyo ndiyo hoja ya kwanza katika mistari ya 10 na 13. Mafundisho yako hayapatani, hayaendani kwa pande zote, yanahitaji kuachwa, na kimsingi, tatizo unalofikiri unalo si tatizo kwa sababu ya kile ambacho Kristo amewafanyia Wakristo Wayahudi.

Hoja ya pili inatolewa hapa katika mistari ya 11 na 12. Na tena, kijadi, mistari hii miwili, kila moja ikiwa na madai ambayo Paulo anayatoa, ikiungwa mkono na maandishi ya Agano la Kale, mistari hii miwili kwa kawaida huchukuliwa kama inayozungumzia mienendo mbadala ya imani katika Kristo kwa upande mmoja na Sheria ya Musa kwa upande mwingine. Kwa hivyo, mistari wa 12 kwa kawaida husomwa kusema kwamba kuhesabiwa haki si kwa sheria au kwa ushikaji sheria kwa sababu mtu mwenye haki ataishi kwa imani, au mtu mwenye haki ataishi kwa imani.

Kwa hivyo, si kwa sheria, bali kwa imani. Na kisha mistari wa 12 kwa kawaida huchukuliwa kama unasema kitu kama hicho, na sheria si ya imani, kinyume chake, sheria na imani zina mienendo miwili tofauti kabisa. Sheria inahusiana na kutenda, imani inahusiana na kuamini.

Kwa hivyo, tofauti tu kati ya kutenda na kuwa, au kutenda na kuamini, au kutenda na mtazamo wa ndani. Tena, kuna matatizo fulani katika tafsiri hiyo ya kitamaduni, hasa kwa sababu sheria inasifu imani. Sheria ilitolewa kwa Israeli ili kuzalisha aina ya msimamo wa imani kuelekea Mungu.

Kwa kweli inahusiana na imani, kwa nini Paulo aseme hivi? Zaidi ya hayo, Paulo hakubaliani na kutojali. Kwa kweli anatoa amri katika barua zake, anatoa mawaidha, na anaona maisha ya imani kama ya mwitikio hai kwa Mungu. Nadhani Paulo anafanya kitu tofauti kidogo hapa.

Nilisoma mistari wa 11 kwa njia hii, na kwa kweli nakubaliana hapa na Hayes, Bruce Longnecker katika kitabu chake, *The Triumph of Abraham's God*, kitabu kizuri kuhusu Wagalatia, na NT Wright, ambaye anatoa wito wa kupunguzwa kidogo kwa aya ya 11, anasema kwamba inapaswa kusomeka hivi. Sasa, kwa sababu hakuna mtu anayehesabiwa haki na sheria mbele za Mungu, ni dhahiri kwamba mtu mwenye haki

ataishi kwa imani. Watoa maoni wengi wa hivi karibuni pia wanatoa wito wa kupunguzwa au kutafsiriwa upya kwa kifungu hicho.

Na kisha mstari wa 12, na sheria haitokani na imani au uaminifu. Kinyume chake, yeye azitendaye ataishi kwa hizo. Na nadhani kwamba kile Paulo anachosema hapa katika mstari wa 11 ni kitu kama hiki.

Sasa, kwa sababu hakuna mtu anayehesabiwa haki kwa kupitishwa kwa utambulisho wa Kiyahudi, ni dhahiri kwamba mwenye haki ataishi kwa imani, kwa sababu chaguzi hizo mbili ni kupitishwa kwa utambulisho wa Kiyahudi, huko Galatia, au imani au uaminifu. Na nadhani kwamba katika mistari ya 11 na 12, Paulo anapotaja sheria, haongei kuhusu sheria ya Musa kwa ufupi. Anazungumzia hasa kuhusu shinikizo linaloletwa na wamishonari Wakristo Wayahudi kwa Wakristo wasio Wayahudi huko Galatia ili kupitishwa kwa sheria ya Musa, yaani, kuwa Myahudi kwa kutahiriwa.

Maelezo ya Hans Dieter Betzen kuhusu Wagalatia yanasema kwamba kuchambua usemi wa Wagalatia, kuna maneno mengi ambayo Paulo anatumia katika barua hii ambayo ni mafupi kwa dhana kubwa zaidi. Na nadhani kwamba katika mistari ya 11 na 12 anapotumia maneno hayo tu, sheria, au usemi huo, sheria, anazungumzia hali inayoendelea huko Galatia ambapo wamishonari Wakristo Wayahudi wanajaribu kuwashawishi Wakristo wasio Wayahudi kuiga Uyahudi. Hivi ndivyo ninavyosoma kauli hii ambayo Paulo anatoa katika mstari wa 12, na sheria haitoki kwenye imani.

Kwa maoni yangu, na mimi siko peke yangu katika hili, Paulo, kama Myahudi wa karne ya kwanza aliyejitolea kwa maandiko, akipenda sheria ya Mungu, Torati, hangeidharau Torati kwa kusema haina uhusiano wowote na imani. Nadhani anasema, kwa ajili yenu Wagalatia, kwamba mkubali sheria, yaani kuwa Wayahudi, kutahiriwa, kwenu sheria si njia ya uaminifu. Kwa ajili yenu njia ya uaminifu ni kumpa Mungu imani, na kuishi maisha ya upendo wa kujidhabihu kwa kila mmoja, ambayo ni mfano halisi wa imani.

Kwa hivyo tena, akirudia hali ya balagha, Paulo anatumia sheria hapa, ambayo inawakilisha shinikizo linaloletwa. Mfano ambao mimi hutumia kwa kawaida katika hatua hii, au ninaoufikiria ni kuonyesha ninachomaanisha ninaposema kwamba balagha ya Paulo hapa ni balagha ambayo hangeirudia kwingineko. Hangesema kamwe kwa ufupi, kwa njia, kwamba Sheria ya Musa si imani.

Inawezekana kusema mambo katika hali ya kimkakati ya usemi ambayo usingesema vinginevyo. Ninachomaanisha ni hiki. Nitakupa mfano huu.

Nina wana wawili. Mwanangu mkubwa ni Jake, na mwanangu mdogo ni Riley. Na kwa mwanangu mkubwa, kabla sijapata watoto, niliota siku moja kuwa na wana, kwa sababu napenda michezo, na nilifikiri tu, siwezi kusubiri kucheza michezo na

wanangu, siwezi kusubiri kutazama michezo na wanangu, na kuwapa upendo wangu wa besiboli na mpira wa kikapu na gofu na mpira wa miguu.

Kama ilivyotokea, majaribio yangu ya kumpa mwanangu mkubwa upendo wangu wa michezo yalishindwa kabisa. Hakuwa na nia ya kucheza mpira wa kikapu, besiboli, mpira wa miguu, au gofu. Lakini alianza kupenda muziki, sanaa, na hasa kuteleza kwenye ubao.

Na kulikuwa na siku moja, pia ni kijana mwerevu sana, sasa jamani, lakini siku moja alipokuwa na umri wa miaka 11 au 12 hivi, nilikuwa nikimlaza, na kila mara ningepanda kitandani na wavulana wangu na kuzungumza nao kuhusu siku yetu, na tungecheka kuhusu mambo, kuzungumzia siku yetu, na usiku mmoja nilikuwa nikishuka kutoka kitandani cha Jake, alilala kwenye kitanda cha juu, na akaegemea kitanda chake na akaniambia tu, Baba, unaniunga mkono kuwa mpiga sketi? Na usiku mwingi mimi huwa mtupu kiakili, unajua, lakini ilikuwa moja ya nyakati ambazo nilielewa alichokuwa akisema. Na nikasema, Jake, unamaanisha, je, ninajisikia vizuri na wewe, je, ninajisikia vizuri na wewe kuwa mpiga sketi, jambo ambalo silo ningekuchagulia, na je, ninajisikia vizuri na wewe kutopenda besiboli na mpira wa kikapu na mpira wa miguu jinsi ninavyofanya? Na akasema, ndio, unaniunga mkono kuwa mpiga sketi? Na ninashukuru sana kwamba nilikuwa macho kiakili wakati huo, na nilikuwa nikimpeleka kwenye viwanja vya kuteleza. Nami nikasema, Jake, napenda kwamba wewe ni mpiga skate.

Ninapenda siku niliyokuona kwa mara ya kwanza ukipiga nusu filimbi. Nami nilitaja mbinu hizi zote nilizomwona akifanya, na nikamwambia jinsi ninavyojivunia sana kwake, unajua, anapokwenda kuteleza kwenye theluji na marafiki zake na kumuona akicheza na anapochora na upendo wake kwa muziki na alijifundisha kupiga gitaa. Nami ninafurahi sana naye kuhusu mambo anayopenda, nikijua haya si mambo ninayopenda, bali chochote kile.

Kwa sababu muhimu ni kwamba yeye ni mwanangu. Wakati huo, vipi kama ningesema pia, na sikusema hivi. Vipi kama, wakati huo, ningemwambia Jake kitu kama hiki? Jake, napenda kwamba wewe ni mpiga sketi. Sijali kuhusu besiboli.

Ni mchezo wa kijinga tu. Nani anajali kuhusu gofu? Ni mchezo wa kijinga tu. Baseball, haijalishi hata kidogo.

Nani anajali kuhusu besiboli? Inahusisha tu mpira wa kijinga na kuurusha. Unajua, ni mchezo. Haijalishi.

Sijali hata kidogo kuhusu besiboli. Ninachojali ni wewe. Sasa, vipi kama, wakati huo, mwanangu mwingine, Riley, alikuwa akisikiliza, ambaye nilifundisha timu yake ya besiboli kwa miaka sita?

Na tulikuwa tukienda kwenye michezo ya besiboli pamoja. Tulikuwa tukienda kwenye michezo ya besiboli ya ligi ndogo pamoja. Ningemwambia, wakusanye marafiki zako.

Tutaona timu ya besiboli ya single-A. Mimi na Riley tulijenga ukaribu zaidi ya besiboli. Na vipi kama angenisikia nikizungumzia jinsi ambavyo hata sijali kuhusu mchezo huu wa kipumbavu? Hilo labda lingemletea mkanganyiko.

Baba, uliniambia unapenda besiboli. Kwa hivyo, unaona jinsi inavyowezekana kuzungumza kwa njia fulani? Sijali kuhusu besiboli; inawezekana kuzungumza kwa njia ambazo hazionyeshi uelewa wa mtu. Kwa sababu kama ungeniuliza kuhusu upendo wangu kwa besiboli, ningeweza kuendelea kwa kirefu kuhusu sifa maalum za kile ninachopenda kuhusu besiboli.

Vivyo hivyo, hapa, Paulo anaposema kwamba sheria si ya imani na kwamba sheria haimhesabii mtu haki mbele za Mungu, haongei kuhusu Sheria ya Musa yenyewe, lakini anatumia neno, usemi, sheria, kusimama kwa shinikizo linalowekwa kwa Wakristo wasio Wayahudi kwamba wanahitaji kupitisha sheria, yaani, wanahitaji kuchukua utambulisho wa Kiyahudi, kutahiriwa, na kuanza kufuata sheria ya Musa jinsi Wayahudi wanavyofanya. Kwa hivyo, sheria hairejelei Sheria ya Musa yenyewe bali uchaguzi unaowakabili Wagalatia. Na hoja ya pili ambayo Paulo anatoa hapa katika mistari ya 11 na 12 ni kusema sheria, yaani, kupitishwa kwa utambulisho wa Kiyahudi, si njia ya uaminifu.

Paulo ananukuu Mambo ya Walawi 18:5 hapa katika mstari wa 12, yeye azitendaye ataishi kwa hizo. Hiyo si njia ya Paulo kusema kwamba mtu anayefuata Sheria ya Musa anaweza kuhesabiwa haki kwa Sheria ya Musa. Hasemi hivyo lazima.

Hii ni nukuu kutoka Mambo ya Walawi 18.5, ambayo hutumika mara kadhaa katika Agano la Kale, na hata katika muktadha wake wa asili, ni njia ya kusesitiza kwamba mtu anayeitikia Mungu ipasavyo atabarikiwa. Na anachomaanisha kusema ni kwamba katika Galatia, njia ya kumjibu Mungu ipasavyo ni kuendelea kufuata njia ya imani, si kurudi nyuma, au niseme, si kuchagua njia ya kupitisha Sheria ya Musa kama alama ya utambulisho. Kwa hivyo, njia hii ya kusoma mistari ya 11 na 12, njia hii ya kusoma Wagalatia 3.10 hadi 13, inafanya Sheria ya Musa, ikiwa tunafikiri kwa upande wa theolojia ya Biblia, inafanya Sheria ya Musa iendane na injili inayohitaji pistis, au imani, au uaminifu.

Kwa sababu sheria kila mara ilihitaji mwitikio mwaminifu, ndivyo Yesu alivyohubiri alipokuja katika huduma yake, na bila shaka, ndivyo Paulo anavyotetea katika huduma yake. Pia inaondoa tofauti kati ya sheria na imani, ambayo theolojia kadhaa za Biblia zinafanana na tofauti hiyo. Tunapaswa kwa namna fulani kuhalalisha jinsi ilivyo kwamba Sheria ya Musa hufanya kile inachofanya, na Agano Jipya hufanya kile linachofanya katika kuitisha imani.

Pia inaondoa tofauti hiyo kati ya kutenda na kuamini kwamba hiyo si njia sahihi ya kusoma injili ya Agano Jipya kana kwamba haihitaji tena kutenda. Inahitaji kutenda. Lakini aina ya kutenda hivyo ni mtindo wa tabia unaotoa uhai, ikijumuisha mitazamo ya ndani na tabia za nje.

Sawa, tukiendelea katika Wagalatia 3, tunafika kwenye mstari wa 14, na Paulo anabainisha kwamba, kwa kweli, kuhusu hitimisho la suala la laana ya sheria, anataja katika mstari wa 14 kwamba Kristo ametukomboa kutoka katika laana ya sheria, ambayo kwa hiyo namchukulia Paulo akimaanisha Wakristo Wayahudi, si kuwajumuisha Wakristo wa Mataifa. Lakini Kristo ametukomboa, yaani, wewe, Petro, ninyi Wakristo Wayahudi, mimi, Paulo, si Mataifa, bali Wayahudi wamekombolewa kutoka katika laana ya sheria ili waweze kujiunga na watu wa Mungu wa makabila mengi, familia hii mpya ambayo Mungu anaijenga katika Kristo. Kwa hivyo, Kristo ametukomboa kutoka katika laana ya sheria kwa sababu ikawa laana kwetu, yaani, Wakristo Wayahudi.

Katika mstari wa 14, katika Kristo Yesu, baraka ya Ibrahimu inaweza kuwafikia Mataifa ili tuweze kupokea ahadi ya Roho kwa njia ya imani. Na nadhani kwamba Paulo anazungumzia makundi yote mawili hapo katika mstari wa 14. Hiyo ni kusema, ili, katika Kristo Yesu, baraka ya Ibrahimu iweze kuwafikia Mataifa katika kifo cha Kristo, baraka ya Ibrahimu imemwagwa kwa Mataifa kwanza na kisha pili ili sisi, Wakristo Wayahudi, tuweze kupokea ahadi ya Roho, yaani, hiyo ilikuwa ahadi iliyotolewa kwa Israeli kwamba Roho angemwagwa juu yao, ili tuweze kupokea ahadi ya Roho kwa imani.

Kwa hivyo, katika kazi ya ukombozi ya Kristo, baraka ya Ibrahimu imewajia mataifa, yaani, Mataifa na Wakristo Wayahudi katika familia hii moja ya makabila mengi. Baraka ya Ibrahimu imemiminwa hapa. Kwa hivyo, watoto wa Ibrahimu ni akina nani? Wayahudi wote, Mataifa wote walio katika Kristo.

Na kuwa miongoni mwa kundi linalotetea injili ya kipekee au watu wa Mungu wa Kiyahudi pekee ni kukatiliwa mbali na mahali alipo Kristo, ambapo Roho yuko, ambapo baraka ya Ibrahimu inamiminwa. Hiyo ni hoja ambayo Paulo atatoa baadaye katika Wagalatia, ambayo tutaifikia baadaye. Kwa hivyo, ili kumalizia mistari ya 6-14, Paulo anatoa baraka kwa wote walio na imani, iwe ni Wayahudi au Mataifa na laana kwa wote walio na matendo ya sheria, yaani, mafundisho.

Wale ambao ni wa kundi huko Galatia, ambao ni wa mafundisho hayo, kwamba ni lazima uwe sehemu ya kundi hilo la kipekee ili uokolewe kweli. Sawa, hebu tuendeleo kwenye idadi ya hoja ambazo Paulo anatoa hapa katika sehemu iliyobaki ya Wagalatia 3:15-29. Na Paulo sasa atajaribu kuhusisha ahadi ya Ibrahimu; niseme ahadi hiyo kwa Ibrahimu na Sheria ya Musa.

Hapa, nitafuta sehemu ya hili na kuunda mchoro mwingine. Ninaona inasaidia kuchora baadhi ya hoja hizi ambazo Paulo anazitoa, hasa anapohusisha Sheria ya Musa na Agano la Ibrahimu, kwa sababu Paulo anafanya kazi na historia nyingi tu, historia ya wokovu, inapoendelea. Kwa hivyo, katika mistari ya 15 na inayofuata, atahusisha ahadi hiyo na Ibrahimu na Sheria ya Musa.

Na hoja ya kwanza anayotoa hapa, katika mistari wa 15 na unaofuata, ni kwamba sheria inamtumikia Ibrahimu ahadi. Sheria ya Musa ni aina ya uelewa wa kweli, au uelewa sahihi, wa jinsi Sheria ya Musa inavyohusiana na ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu. Na mkakati wa Paulo hapa utakuwa kupanua umbali kati ya ahadi kwa Ibrahimu na Sheria ya Musa.

Kwa sababu wachochezi, au walimu huko Galatia, wamewaunganisha. Ili kuwa sehemu ya familia ya Ibrahimu, lazima uwe na uhusiano sahihi na Sheria ya Musa. Yaani, lazima uwe miongoni mwa kundi la kikabila ambalo Sheria ya Musa inaunda, Israeli.

Vinginevyo, huwezi kuwa sehemu ya Agano la Ibrahimu. Lakini Paulo anawatenganisha hao. Ahadi ya Ibrahimu inafanya kitu tofauti na kile ambacho Sheria ya Musa inafanya.

Katika mistari wa 15, anasema kanuni hii ya msingi kwamba mara tu agano linapoanzishwa, haliwezi kubadilishwa, ambayo ni aina tu ya kanuni ya msingi ya kisheria. Katika mistari wa 16, anasema kwamba ahadi za Mungu zilitolewa kwa Ibrahimu na kwa uzao wake. Anatoa aina hii ya hoja kali kwa kusema kwamba Mungu hasemi, na kwa wazao, akimaanisha wengi, bali kwa mmoja na kwa uzao wako, ambao Paulo anautafsiri hapa kama Kristo.

Inavutia sana. Kwa hivyo, tukichora hili, tunapaswa kuweka mchoro huu mmoja kwa sababu hili litakuwa muhimu hapa. Kwa hivyo, Mungu anampa Ibrahimu ahadi hii, lakini kwa kweli, anapompa Ibrahimu na uzao wake, anampa Kristo ahadi.

Inavutia sana. Kwa hivyo, una Mungu akimpa Ibrahimu na uzao wake, ambaye ni Kristo. Kwa hivyo, Mungu anatoa ahadi kwa Kristo.

Sheria inakuja baadaye. Mistari wa 17, sheria inakuja baada ya miaka 430, na haitabilisha agano lililothibitishwa na Mungu hapo awali. Kwa hivyo, Agano la Musa, ambalo linakuja baadaye, namaanisha, hii ni aina ya njia ya Paulo, sitaki kusema anazungumza kwa dharau kuhusu Sheria ya Musa, lakini hii ni kama kupuuza, au angalau kupuuza, kwa kiasi fulani, Sheria ya Musa katika mpango mkuu wa Mungu wa kuleta baraka katika Kristo.

Kwa hivyo, Sheria ya Musa inakuja baadaye sana. Na ni kitu tofauti. Haina uhusiano mkubwa na ahadi ya Ibrahimu.

Inafanya kazi tofauti. Inapopitia wakati, itafanya kitu tofauti. Na haibatilishi ahadi, kwani ikiwa urithi unatokana na sheria, haitegemei tena ahadi.

Lakini Mungu amempa Ibrahimu kwa njia ya ahadi. Kwa hivyo, kwa kweli wanafanya mambo ya aina tofauti sana. Hii ni ahadi, na haipotezi tabia hiyo kamwe.

Hili lina tabia tofauti kabisa. Kwa hivyo, mstari wa 19, kwa nini basi sheria? Kwa nini hata sheria ilitokea? Paulo anatoa majibu manne hapa, au sababu nne kwa nini sheria ilianzishwa. Kwanza kabisa, iliongezwa katika mstari wa 19 kwa sababu ya makosa, ambayo Paulo hayaelezi, kwa hivyo hii ni aina ya a, tunapaswa kutafsiri hili.

Sidhani kama hii ina maana kwamba sheria ilitolewa ili kuchochea dhambi au makosa. Sidhani kama ilitolewa ili kutambua makosa. Nadhani hiyo ni usomaji wa Sheria ya Musa kupitia lenzi ya soteriolojia finyu na ya kibinafsi.

Nadhani kwa sababu Paulo anazungumzia historia kubwa ya wokovu hapa, nadhani Paulo anamaanisha nini kusema, kwa sababu ya kile anachotaka kusema mwishoni mwa orodha hii ya mambo manne, kwamba sheria ilitolewa ili kuwaweka watu tofauti na kuwazuia wasiharibike kwa kutotii na uvunjaji wa sheria. Hoja ya Paulo ni hii: Sheria ya Musa ilitolewa ili kuwaita watu tofauti ambao wangebaki tofauti kwa wakati, na hatimaye wangemzaa Masihi, mbegu, sawa? Kwa sababu ya uvunjaji wa sheria, nadhani inaonyesha kwamba hii ilitolewa, Sheria ya Musa ilitolewa ili kudumisha watu wenye mshikamano, badala ya wao kuanguka na kushindwa kumzaa Yesu Kristo.

Kwa hivyo, kwanza kabisa, kwa sababu ya makosa. Pili, Paulo anasema iliamriwa na malaika. Kulingana na mapokeo ya Kiyahudi, sheria ilitolewa, kwa namna fulani ili kuonyesha utukufu wa utoaji wa sheria.

Mapokeo ya Kiyahudi yanazungumzia kuhusu kuhudhuria kwa malaika katika utoaji wa sheria. Lakini hapa, hii ni aina ya njia ya Paulo kuonyesha kwamba sheria ina kitu zaidi cha tabia ya upatanishi. Mungu hutoa kupitia malaika hawa, ingawa hiyo ni kama kusukuma mapokeo ya Kiyahudi kidogo zaidi ya kile ambacho yenyewe ingesema.

Pia, inahusisha mpatanishi, yaani, Musa, mwishoni mwa mstari wa 19. Inakuja kwa njia ya mpatanishi, na hatimaye, inakuja hadi uzao utakapokuja ambao ahadi ilitolewa kwake. Kwa hivyo, kuna maana kwamba kuna kikomo cha muda kwa Sheria ya Musa.

Kwa hivyo, sheria inatimiza ahadi ya Ibrahimu kwa kusaidia kuifanikisha, na mara hii itakapokamilika, kuna kikomo cha muda kwa Sheria ya Musa, ambacho nadhani kinaibua maswali mengine mengi ya kitheolojia kuhusu utambulisho wa Kiyahudi.

Sitaingia katika hayo. Katika mstari wa 19, Paulo anasema, sasa mpatanishi si wa upande mmoja tu, na kisha NASB inaongeza upande tu kwa sababu kauli ya Paulo ni rahisi, sasa mpatanishi si wa upande mmoja, ilhali Mungu ni mmoja, ambayo ni kauli ya kuvutia sana, na ya siri sana.

Huu ni mstari maarufu ambao inaonekana kuna tafsiri zipatazo 400. Sijapitia yote hayo. Nitategemea watoa maoni wengine.

Lakini nadhani Paulo anachosema hapa ni hiki tu. Hii ni njia ya kutoidharau Sheria ya Musa bali kuangazia ahadi. Sheria ya Musa ilitolewa kupitia mpatanishi, yaani Musa.

Paulo pia alisema kwamba ilitolewa kupitia upatanishi wa malaika . Kisha anageuka kusema katika mstari wa 20, Sasa mpatanishi si wa mmoja. Mpatanishi si wa mmoja, bali Mungu ni mmoja.

Kwa hivyo, nikijenga juu ya Shema, ungamo kubwa la imani ya imani ya Israeli, nadhani Paulo anasema hapa ni hivi. Mpangilio wa Sheria ya Musa unahusisha upatanishi. Kulingana na Sheria ya Musa, ikiwa una uhusiano na Mungu kwa sababu ya kuwa na utambulisho wa Kiyahudi, una uhusiano na Mungu kupitia upatanishi wa Musa.

Kwa upande mwingine, ikiwa una uhusiano na Mungu kwa sababu ya kuwa ndani ya Kristo, una uhusiano na Mungu mara moja. Kuna urafiki wa karibu hapo. Kwa sababu, kumbuka, Mungu ni mmoja.

Anachosema ni kwamba Mungu alitoa ahadi zake kwa Kristo. Na kwa sababu Kristo ni Mungu, Mungu hufanya, hii ni ahadi ya ndani ya Mungu. Mungu hujifanyia ahadi, kwa namna fulani.

Na kama umejifunga katika Kristo, una uhusiano na Mungu mara moja. Hakuna upatanishi. Uko katika Mungu kwa sababu ya hali yako katika Kristo.

Ukimjua Mungu kwa sababu ya utambulisho wako wa Kiyahudi, kuna upatanishi hapo. Na huyo ni Musa au Sheria ya Musa. Kwa hivyo, kuna dokezo dogo sana hapo.

Lakini, tena, Paulo ni msiri hapa. Nadhani moja ya mambo ya kukumbuka kuhusu vita hivi vya ufafanuzi wa kisiri vinavyoendelea hapa, au niseme kuhusu kauli za kisiri katika Wagalatia 3 na 4, kumbuka kwamba Paulo anabishana na wasomi wenzake wa hali ya juu wa Agano la Kale wa Kifarisayo ambao wako katika Kristo, kama yeye mwenyewe. Kwa hivyo, anajitetea tu kwa hoja hizi, akijua kwamba zitagonga.

Nashangaa kama Wagalatia wangepata chochote kati ya haya bila kulazimika kuwaelezea. Kwa hivyo, sheria na ahadi, mstari wa 21, vinashindana. Au niseme, hawashindani.

Je, sheria basi ni kinyume na ahadi za Mungu? Kwa sababu zimetengana. Je, Sheria ya Musa kwa namna fulani inapingana na hili? La hasha. Na isije ikawa hivyo kamwe.

Kwa maana kama sheria ingalitolewa, ambayo ingeweza kutoa uzima, basi haki ingalitegemea sheria. Kimsingi, Paulo anasema hapa ni Sheria ya Musa, ambayo haikuwa kamwe kazi ya Sheria ya Musa kutoa uzima. Na kile Paulo anachofikiria hapa, nadhani, ni ahadi kwa Ibrahimu, ambayo alipewa, kumbuka, Paulo anaendeleza hili katika Warumi, alipewa Ibrahimu ambaye viuno vyake vilikuwa vimekufa na tumbo la mkewe lilikuwa kama limekufa.

Namaanisha, ahadi ina uwezo wa kutoa uhai. Mtoto wa miujiza ambapo kulikuwa na mke wa miaka 90 na mwanamume wa miaka 100. Lakini pia anafikiria kwa muda mrefu kuhusu uumbaji mpya ulioletwa na kifo cha Kristo.

Hiyo haikuwa kazi ya Sheria ya Musa kamwe. Sheria ya Musa ilikuwa na kazi tofauti ya kutekeleza katika mpango wa Mungu. Kwa hivyo, si kinyume. Wana kazi tofauti tu.

Sheria haikukusudiwa kamwe kuleta aina hiyo ya uzima, ingawa sheria, bila shaka, bado ni Maandiko Matakatiifu. Kwa upande mwingine, katika mstari wa 22, Maandiko Matakatiifu yamewafunga watu wote chini ya dhambi ili ahadi kwa imani katika Kristo Yesu ipewe wote waaminio. Kwa hivyo, Maandiko Matakatiifu, Sheria ya Musa kama Maandiko Matakatiifu, yanashuhudia hitaji la wale wote waliofungwa chini ya dhambi kuokolewa.

Sio utaratibu ambao Mungu huleta uzima wa kiama. Hilo huja kwa ahadi. Kwa hivyo, hoja ya mwisho ambayo Paulo anatoa hapa katika mistari ya 23 na inayofuata inaelezea kwa namna fulani sehemu iliyobaki ya mpangilio huu wa agano.

Yaani, anazungumzia jinsi sheria ilivyokuwa kipimo cha muda. Anasema, lakini kabla ya kuja kwa imani, ambayo nadhani ina maana ya uaminifu kabla ya Kristo; hili ni neno linalosimama kuzungumzia kabla ya Yesu mwenyewe kuja, uaminifu kwa sababu kulikuwa na imani kabla ya kufika kwa Yesu. Kwa hivyo, kabla ya kuja kwa Kristo, Wayahudi walikuwa wamefungwa chini ya sheria, wakiwa wamefungwa au walikuwa wamefungiwa pamoja lakini wamefungwa mbali na imani, ambayo baadaye ingefunuliwa.

Kwa hivyo, sheria imekuwa mwalimu wetu hadi Kristo. Nami nasikitika tu kuhusu baadhi ya tafsiri. Utaona katika tafsiri ya NASB kwamba inatuongoza katika maandishi ya mlazo kwa sababu haikuwa hivyo kwamba sheria ilitolewa ili kuwasukuma watu kwa Kristo, aina fulani ya tafsiri ya Kilutheri, au kuwapiga watu kwa namna fulani ili kuwasukuma kwa Kristo.

Hii ni kauli ya muda tu ambayo inaweza kutafsiriwa hadi. Sheria ilitolewa ili kuwaleta Wayahudi pamoja kwa wakati na kuwaongoza, ikiwaunganisha kama watu tofauti hadi Kristo alipofika ili waweze kufikishwa katika uhalisia huu mpya unaoitwa uhalisia wa ndani ya Kristo. Sasa kwa kuwa imani imekuja, hatuko tena chini ya mwalimu.

Mstari wa 25. Hizi ni kauli kwa Wakristo Wayahudi pekee, bila uhusiano na Mataifa. Kwa hivyo, si kusema kwamba Sheria ya Musa si muhimu kwa Wakristo Wayahudi, lakini kusema tu kuhusu kazi hiyo ya kuwafunga, Sheria ya Musa haitumiki tena kwa Wayahudi walio katika Kristo kazi hiyo ya kuwafunga.

Kwa sababu kumbuka, una mpangilio huu hapa ambapo Wayahudi walio katika Kristo sasa wamewekwa pamoja na familia hii moja mpya katika Kristo ambayo ni ya makabila mengi. Kazi hiyo ya kuwafunga haichukui jukumu tena—mstari wa 26.

Sasa Paulo anaelekea kuzungumza na wasikilizaji wake wote walio katika Kristo, kwa maana ninyi nyote mmekuwa watoto wa Mungu kwa njia ya imani katika Kristo Yesu. Kwa maana ninyi nyote mliobatizwa katika Kristo mmemvaa Kristo.

Ukweli huu mpya ambapo hakuna Myahudi wala Mgiriki, kabila halina umuhimu, kutahiriwa, kutotahiriwa, Myahudi, Mmataifa, yote hayo hayajulikani waziwazi kuhusu kufafanua ni nani aliye sehemu ya familia moja mpya ya Mungu. Hakuna hata moja kati ya hayo muhimu. Wala mtumwa wala mtu huru, hakuna mwanaume wala mwanamke, kwa maana ninyi nyote mmekuwa mmoja katika Kristo Yesu.

Na kama ninyi ni wa Kristo, basi ninyi ni uzao wa Ibrahimu. Ninyi ni uzao wa Ibrahimu, hasa zaidi, na ninyi ni warithi kulingana na ahadi. Kwa hivyo, yaani, wale wote ambao ni wa sheria ya Musa kihistoria, yaani, Wayahudi, ambao sasa wako katika Kristo, ni sehemu ya familia mpya ya Ibrahimu, lakini Mataifa yote walio katika Kristo pia ni sehemu ya familia ya Ibrahimu. Kwa hivyo, Wayahudi na Mataifa wote walishiriki pamoja katika baraka ya Ibrahimu, na wote walikuwa warithi kulingana na ahadi.

Kwa hivyo hilo linatufikisha mwisho wa Wagalatia 3, lakini kusema tu, hoja za Paulo hapa zimechanganyikiwa. Hoja zake ni za agano; zinahusisha uhusiano kati ya ahadi ya Ibrahimu na sheria ya Musa, na zinahusisha vipengele vya Kumbukumbu la Torati kuanzia Mambo ya Walawi, ikiwa ni pamoja na kauli hiyo kutoka Habakuki 2.4 katika Wagalatia 3.11. Lakini tena, Paulo anatoa hoja hizi kwa Wakristo Wayahudi ambao labda wangeelewa alichokuwa akisema. Huenda hawakukubaliana, lakini Paulo anataka kuwashawishi Wakristo hawa wa Mataifa wasifanye Wayahudi, lakini pia anazungumza na hadhira ya pili, wamishonari hawa Wakristo Wayahudi, akijaribu kimsingi kuwaleta pamoja na kuwaonya waache kujaribu kuwashinikiza Mataifa hawa kufanya Wayahudi.

Lakini hakuna shaka kwamba Wagalatia 3 ni mambo magumu.